

TELEFON 45-85

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega
prvega v mesecu.
Posamezna številka
1 din. / Naročnina
mesečno 1 din. / Ro-
kopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredništvo in upra-
va v Ljubljani, Št.
Peterska vojašnica

Bodoči invalidski dom v Ljubljani

Vprašanje posebnega invalidskega doma v Ljubljani, v katerem naj bi imele svoje prostore prav vse invalidske ustanove, ni novo. Že od ustanovitve našega združenja je šlo naše stremenje za tem, da bi si pridobili sredstva za postavitve posebnega poslopja, posebnega invalidskega doma. Z otvoritvijo raznih invalidskih domov v prvih povojnih letih je to vprašanje utihnilo, čeprav niso ti domovi služili onim svrham, katerim naj bi služil bodoči invalidski dom. Toda z opustitvijo teh domov, je postalo vprašanje zopet aktualnejše, a z odpovedjo prostorov protezni delavnici pa naravnost zelo pereče. Toda ni tu samo protezna delavnica, ki potrebuje svoje prostore. Imamo tudi druge ustanove, ki vse bi morale biti koncentrirane v skupnem poslopju, v invalidskem domu.

Invalidsko sodišče ni nikdar imelo pravih prostorov in se je moralo večkrat seliti. S temi neprestanimi selitvami se izgublja dragocen čas. Zato je res potrebno, da se že enkrat dokončno vseli v lastne prostore.

Tudi novoosnovani invalidski odsek bi naj bil nameščen v invalidskem domu.

Mnogo je invalidov, ki prihajajo v protezno delavnico, na invalidsko sodišče, na bansko upravo itd. Večkrat so prisiljeni ostati tu čez noč. In prav za te invalide mora biti preskrbljeno primerno prenočišče. In če bi tu bili tudi prostori združenja, tedaj bi bile v invalidskem domu nameščene prav vse invalidske institucije.

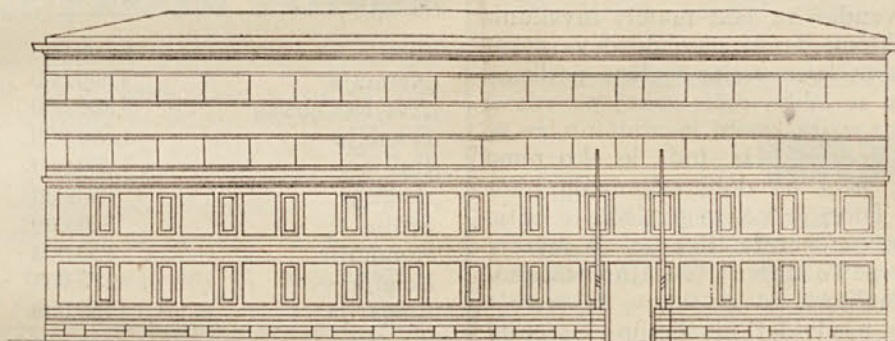
Potreba po posebnem invalidskem domu v Ljubljani je res velika.

Protezna delavnica v Ljubljani je že nekaj let v stalni negotovosti, ali bo sploh mogla še ostati v svojih dosedanjih prostorih ali ne. Že večkrat so ji bili prostori odpovedani in do deložacije bi bil samo še en korak. Taka stalna negotovost prav gotovo ne more biti v korist ustanovi, ki oskrbuje invalidom proteze. Tega se je prav dobro zavedal tudi oblastni odbor UVI v Ljubljani, ki je meseca novembra lanskega leta začel resno in res nujno akcijo za invalidski dom, v katerem naj bi bila nameščena protezna delavnica in invalidsko sodišče, invalidski odsek, pa tudi združenje z vsemi svojimi ustanovami; v tem poslopju pa naj bi bilo tudi nekaj sob za prehodne invalide.

V čem je obstojala ta akcija? Oblastni odbor je naredil posebno, utemeljeno vlogo na Narodni invalidski fond. V tej vlogi je bila povsem točno opisana stalna negotovost zaradi odpovedi prostorov protezni delavnici, povsem natančno so bile orisane razmere zaradi tesnih, neprimernih in v marsičem nehygieničnih prostorov, v katerih je sedaj nameščena protezna delavnica. Nima nujno potrebnih kopalnic za invalide in delavstvo, nima čakalnic in prostora za pomerjanje, pa tudi posamezni oddelki so v neprestani zadregi za prostor. Poleg tega je bila opisana tudi potreba posebnih prostorov za invalidsko sodišče in prostorov za prenočišča invalidov. Ta vloga je bila sprejeta pri upravi Narodnega invalidskega fonda s popolnim razumevanjem. Saj smo imeli tudi v eni prejšnjih letošnjih številkih priliko ugotoviti, da je prišel v Ljubljano načelnik ministrstva za socialno politiko

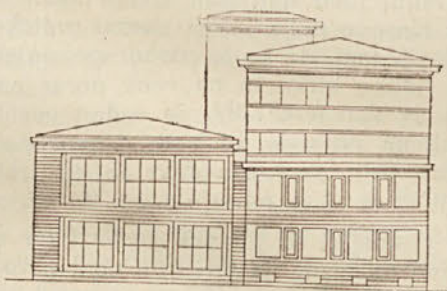
in narodno zdravje g. Hofmanovič. On si je sam ogledal prostore protezne delavnice in se prepričal o resničnosti navedb v vlogi. Imel je v tej zadevi posebne razgovore z g. županom dr.

primerni prostori za invalidsko sodišče. Določenih je tudi nekaj sob s kopalnico za potujoče invalide. Predvideni so tudi prostori za invalidsko združenje in druge invalidske ustanove.

Lice na Jegličovo cesto

Adlešičem in načelnikom socialnega oddelka na kr. banski upravi g. Kosijem. Na teh razgovorih je že bilo tudi govora o nakupu sveta od ljubljanske mestne občine, na katerem naj bi se postavil bodoči invalidski dom. Ker je bila zadeva v popolnem teku, je uprava Narodnega invalidskega fonda zahtevala od oblastnega odbora UVI, da poda h konkretnemu predlogu za rešitev tega vprašanja svoje mišljenje. S tem je bila dana prilika, da smo ponovno naglasili nujno potrebo pospešenja rešitve tega vprašanja. — Ponovno je bilo naglašeno, da so protezni delavnici dosednji prostori odpovedani in da je tudi sicer nujna potreba preskrbeti lastne prostore tako protezni delavnici, invalidskemu sodišču, preskrbeti nekaj spalnic za potujoče invalide, predvsem one, ki prihajajo v protezno delavnico. Pa tudi združenje bi želelo imeti primerne prostore za svoje pisarne.

Lice na Bohoričevo ulico

In kako daleč je že prispelo to vprašanje?

Pred kratkim smo čitali v dnevnih listih, da je občinski odbor v Ljubljani pripravljen odprodati mestni svet na Jegličevi cesti za znesek 825 tisoč dinarjev. Ta sklep je tudi banska uprava že sporočila Narodnemu invalidskemu fondu, da pripravi potrebne kredite tako za nakup zemljišča kakor tudi za zgraditev poslopja.

Med tem časom so se na tehničnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani že izdelali načrti. Pri izdelavi načrtov so se upoštevale vse želje in potrebe tako protezne delavnice, ki bi po tem načrtu zasedla vse pritličje in polovico prvega nadstropja. S tem bi prišla ta ustanova do potrebam ustrežajočih, zračnih in higienskih prostorov. To pa bi bilo le v korist vsem onim vojnim invalidom, ki morajo nositi razne proteze, aparate in ortopedične čevlje.

Poleg protezne delavnice so predvideni tudi lepi in res nujno potrebni,

Važno vprašanje je, ali naj bi bil bodoči invalidski dom dvo- ali trinadstropno poslopje. Zaradi rentabilnosti poslopja bi bilo prav, da bi bilo nekaj stanovanj v poslopju. In to bi bilo mogoče le, če bi bil dom trinadstropen. V dyonadstropnem poslopju pa bi bilo to nemogoče. Seveda je to vprašanje odvisno od višine kreditov, ki bodo za to določeni.

Kako se rešujejo invalidske zadeve

KDO JE KRIV VELIKEMU ZASTOJU

V našem listu smo že večkrat razpravljali o načinu reševanja invalidskih zadev. Številčno smo že dokazovali, da se vršijo prevedbe po novi invalidski uredbi zelo počasi, a pri tem smo ugotovili, da je treba nekatera okrožna sodišča postaviti za vzor vsem onim, ki po kakršnikoli krivdi ne rešujejo invalidskih zadev z ono ekspektativnostjo, ki bi jo prav to vprašanje zaslužilo. Težko bi bilo izreči obsodbo nad komur koli in pokazati nanj kot krivca. Pomanjkanje delovnih moči je po nekod glavni vzrok. Združenje si je mnogo prizadevalo, interveniralo, prosilo in rotilo na vseh odločujočih mestih in marsikje doseglo res lepe uspehe — toda ponekod stvar vendar še ne funkcionira in delo ne gre izpod rok kot bi vojne žrtve rade. Razumljivo je tedaj, da se mnogi razburjajo zaradi zastoj, ker se zavedajo svojih pravic, a obenem vidijo, da na tak način še dolgo ne pridejo do njih. Oblastni odbor UVI v Ljubljani prejema neprestano pritožbe proti takemu postopanju in tudi prošnje za nujno od pomoč.

Navedemo naj primer. Krajevni odbor v Kozjem javlja: Sporočamo Vam, da v mesecu maju do vključno 3. junija ni bilo potom občin Polje ob Sotli in Kozje dostavljeno niti eno rešenje okrožnega kot invalidskega sodišča, a potom občin Pilštanj in Sveti Peter pod Sv. gorami po eno rešenje. Torej za ves teritorij krajevnega odbora sta prispeli v enem mesecu dve rešenji. Ugotavljamo tudi, da ne ustrezajo resnici, da se rešujejo po onem vrstnem redu kot so dospele. Po našem in občinskih opravičnih zapisnikih smo ugotovili, da so se rešile prijave oddane februarja in marca 1939., a mnoge iz januarja 1939. in konca decembra 1938. pa še niso rešene, čeprav je med njimi tudi priznan invalid z vsemi pravicami, le brez invalidnine, ki

Iz vsega navedenega je razvidno, da so vse predpriprave že izvršene; na razpolago je prostor in tudi načrti so že izdelani — treba je le začeti z delom. Toda za to pa mora biti na razpolago denar. Uprava Narodnega invalidskega fonda je doslej pokazala za to vprašanje popolno razumevanje. Ne moremo dvomiti, da bi tega razumevanja ne obdržala tudi v bodoče, pač pa smo prepričani, da bo sedaj, ko je že vse pripravljeno, znala preskrbeti zadostne kredite, da se to delo začne in tudi dovrši.

Pripomniti moramo, da je sklep mestne občine za odprodati sveta veljaven in za občinno obvezen le do 1. avgusta t. l. Zato bo na vsak način potrebno, da pride do odkupa prostora že pred 1. avgustom. Seveda bi bilo prav in umestno, ker je to nujno potrebno, da bi se tudi takoj začelo z zidavo novega invalidskega doma.

Težko pričakujemo onega dne, ko bodo zasadili prvo lopato v temelje te stavbe, in s ponosom homo zrlji na napredujoče delo, in največje veselje vsem vojnim žrtvam širom Slovenije bo prirejeno, ko bo ta lepa stavba pod streho. Upamo, da ni več daleč ta dan.

jo je l. 1929. zgubil zaradi davčnega cenzusa. Med temi prijavi so tudi invalidi, ki so med tem ubožali. Prav tako so veliki reveži starši padlih vojakov, ki so vložili svoje prijave. Tudi ti nestrpno čakajo. Krajevni odbor je že večkrat sam urgiral pri sodišču toda zaman.

Take in slične pritožbe prihajajo od posameznikov, krajevnih in sreskih odborov. Vsi ti bi želeli, da se pospeši reševanje invalidskih prijav, da bi se čim prej dosegla prevedba vseh vojnih žrtev, ki imajo pravico za to po novi invalidski uredbi. 22 let po svetovni vojni bi že bil čas, da bi prišli končno do invalidnine vsi oni, ki imajo za to pravico. Toda to bo mogoče doseči le tedaj, če bodo vsa okrožna invalidska sodišča poslovala s polno paro in skušala rešiti čim prej vse prijave vojnih žrtev. Iz tega razloga ponovno apeliramo na odločujoče činitelje:

Ne puščajte čakati vojne žrtve na njihove pravice. Ukrenite vse, da dosežejo čim prej to, kar jim po zakonu pripada.

Postavimo spomenik pokojnemu Ivu Vuku

Dolgoletni neumorni borec za invalidske pravice, urednik »Vojnega invalida« in vsem invalidom širom Slovenije dobro znani pokojni Ivo Vuk leži že nekaj mesecev v preranem grobu. S svojim neutrudnim delom si je zaslužil vsaj skromen nagrobni spomenik. Postavimo mu ga iz lastnih sredstev! V ta namen pozivamo vse sresce in krajevne odbore, kakor tudi neštete prijatelje in znanke dragega nam pokojnika, da po svojih zmognostih prispevajo za ta spomenik. Odbori naj organizirajo zbirke, a prispevke nakažejo oblastnemu odboru Združenja vojnih invalidov v Ljubljani.

Kršitev pravic materam

V § 55. uredbe o invalidskih in ostalih vojnih žrtvah je določeno, da vdova mati padlega izgubi invalidnino in doklade, ako se vnovič omoži.

To je krivično.

Če se smatra invalidnina kot odškodnina, potem je krivično, če se zaradi mojitve izgubi. Materi ne more nihče nadomestiti izgube sina. Odpadla ji je marsikatera pomoč ali opora posebno na starost. Možitev tega ne more spremeniti.

Vsem vojnim žrtvam pripada invalidnina ne glede na njihovo gmotno stanje ali na podpore od drugod, torej tudi materam padlih.

Ako se smatra, da je mati, ki se ponovno omoži, pri svojem drugem možu preskrbljena in ji zato ni potrebna invalidnina, je to napačno stališče, kajti invalidnina matere je njena osebna pravica in odškodnina za izgubo padlega sina. In če bi njen prvi mož, oče padlega, še živel, bi pa dobivala invalidnino oba! Če pripada materi invalidnina v tem primeru — ko ima tudi moža, zakaj bi ji ne pripadala v primeru, če se po smrti prvega moža ponovno omoži?

Pogoj za invalidnino mater je torej že iz principa krivičen, da pa je še hujši, se uporablja še bolj nestvarno. V mnogih primerih izgube invalidnino tudi take matere, ki so bile vdove in so se vnovič omožile že pred vojno, preden so izgubile sinove. Ker je torej invalidsko vprašanje nastalo šele po vojni, ne pa pred vojno, se ga ne tičejo razmere pred vojno. Uredba o invalidih je bila sprejeta dne 1. decembra 1938., zato velja šele od tega dne naprej. Za nazaj pa ne more veljati noben zakon, ako ni to izrecno določeno. — Sicer je pa tudi nelogično, da bi neko vprašanje, ki je v zvezi z vojno, moglo veljati že pred vojno.

Mati je imela do sina dolžnosti, kakor tudi on do nje, in to ne glede na to, s kom je bila poročena. Sin je bil, preden je odšel v vojno, lahko ravno tako pri materi, je dobival vzgojo in oskrbo in je tudi lahko mater podpiral, čeprav je imel očma. Še celo očem bi lahko imel danes pravico po njem dobivati invalidnino, ako bi ga posinovil.

Da bo iz teh izvajanj še lažje razvidno, kako krivično se postopa, navajamo primer:

»Neka mati se je vnovič omožila že leta 1900., ko je bil njen, v svetovni vojni padli sin še čisto majhen. Sin pa je bil kljub temu ves čas doma in sta ga z drugim možem vzgojila, izučila in zanj skrbela. Morda jih je sin tudi podpiral! Med vojno pa je dotični sin padel. Očmu itak ne pripada invalidnina, kar je pač razumljivo. Da pa se ta ne prizna materi, pa ni mogoče pojmiti. Zato, ker se je leta 1900. vnovič poročila, se ji podpora po padlem sinu ne prizna. Ali zato ni prava mati, ali ni ravno toliko žrtvovala?

In vendar se taki materi invalidnina odkloni! To se nam dozdeva nezakonito in brez vsake logične podlage, čeprav se lahko reče, zakaj pa vdova padlega moža izgubi invalidnino, če se vnovič omoži? Da, toda le ako nima otrok, sicer pa dobi odpravnino kot doto. Torej je v tem pogledu le boljše kot pa za matere. Ker pa so matere sedaj vse že stare in bi nujno potrebovale podporo svojih sinov, bi morala uredba predvideti invalidnino materam ne glede na to, ali so se ponovno poročile ali pa ostale vdove po smrti prvega moža.

Treba bo take rešitve revidirati in določbo uredbe spremeniti ali pa tako določilo sploh črtati.

gube malega naroda. — Danski statističar Dorning je objavil neki spis, ki se nanaša na evropske države, ki so bile v letih 1914.—1918. v vojni. Številke, ki jih je on iznesel, se nanašajo samo na evropske dele teh držav, torej ne tudi na njihove kolonije.

V prvi tabeli vidimo koliko prebivalstva so imele te države l. 1913. Na podlagi stalnega letnega prirastka je izračunano, koliko bi te države morale imeti prebivalcev l. 1919., a to se primerja s številom, ki so ga v resnici l. 1919. imele v svojih predvojnih mejah.

Država	Število prebivalcev leta 1913.	1919. bi morala imeti prebivalcev	1919. l. je imela prebivalcev
Rusija	135,000.000	145,000.000	132,000.000
Nemčija	67,400.000	71,800.000	65,500.000
Avstro-Ogrska	52,700.000	55,600.000	49,800.000
Francija	39,700.000	39,900.000	36,560.000
Italija	35,400.000	37,500.000	35,200.000
Anglija	46,000.000	48,400.000	46,500.000
Srbija	4,650.000	5,100.000	3,450.000
Romunija	7,600.000	8,230.000	7,720.000
Belgija	7,650.000	7,800.000	7,425.000
Bolgarija	4,750.000	5,150.000	4,875.000
Vsega prebivalstva	400,850.000	424,480.000	389,030.000

Skupne izgube posameznih držav, ki so bile v vojni, se vidijo iz te Dorningove tabele:

Država	Primanjkljaj naravnega prirastka prebivalstva	Izguba zaradi povečanja umrljivosti	Od tega padlo v vojni	Skupna izguba
Rusija	8,300.000	4,700.000	2,500.000	13,000.000
Nemčija	3,600.000	2,700.000	2,000.000	6,300.000
Avstro-Ogrska	3,800.000	2,000.000	1,500.000	5,800.000
Francija	1,500.000	1,840.000	1,400.000	3,400.000
Italija	1,400.600	880.000	600.000	2,280.000
Anglija	850.000	1,000.000	800.000	1,850.000
Srbija	320.000	1,330.000	690.000	1,650.000
Romunija	150.000	360.000	159.000	510.000
Belgija	175.000	200.000	115.000	375.000
Bolgarija	155.000	120.000	65.000	275.000
Skupno	20,250.000	15,130.000	9,829.000	35,380.000

Na osnovi gornjih tabel se dobi sledeča tabela števila in procentov skupnih izgub:

Država	Skupno povečanje smrtnih primerov 1914.—1918.	V procentu prebivalstva	Padlih v vojni iz l. 1913.	V procentu prebivalstva iz l. 1913.
Srbija	1,330.000	28,40 %	690.000	14,80 %
Romunija	360.000	4,70 %	159.000	2,10 %
Francija	1,840.000	4,60 %	1,400.000	3,50 %
Nemčija	2,700.000	4,00 %	2,000.000	3,00 %
Avstro-Ogrska	2,700.000	4,00 %	1,500.000	2,90 %
Rusija	4,700.000	3,50 %	2,500.000	1,80 %
Belgija	200.000	2,60 %	115.000	1,50 %
Italija	880.000	2,50 %	600.000	1,70 %
Bolgarija	120.000	2,50 %	65.000	1,40 %
Anglija	1,000.000	2,20 %	800.000	1,70 %

Koliko žrtev je zahtevala svetovna vojna

L. 1914. ob začetku svetovne vojne se je srbska narodna skupščina preselila v Niš. Tam je tudi proglasila vojni smoter Srbije in izjavila, da se vojna ne bo končala do končnega osvobodjenja in zedinjenja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Vojna, ki je bila nad vse krvava in ki je v njej hotela Srbija doseči svoj vojni smoter, je povzročila ogromne žrtve ljudstvu. Ena glavnih žrtev je bila velik padec letnega prirastka srbskega prebivalstva, ki statistično izražen predstavlja naravnost ogromne

Kosovo in slepi guslar

28. junij je v Jugoslaviji posvečen prazniku Vidovega dne, to je spominu na bitko med Srbi in Turki na ta dan l. 1389.

Rdeči božur, cvetka, ki raste edino na Kosovem polju, je ravno ob tem času v najbujnejšem cvetju. Kakor v proslavo Vidovega dne in v počastitev ogromnih žrtev padlih na Kosovem za svobodo, pokriva božur ravno in prostorno kosovsko ravan, pokriva neštete grobove kosovskih junakov.

Narod pripoveduje še dandanes, da je zrastle rdeči božur iz krvi onega velikega števila padlih junakov, ki so prelili svojo kri v borbi proti Turkom, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo domovine.

Bitka na Kosovem polju na Vidovdan leta 1389. predstavlja konec svobode srbskega naroda. Zaman so bile ogromne žrtve, zaman je umiralo na tisoče srbskih junakov, zaman je zalivala vso širno kosovsko plan z junaško kri. — Srbi so izgubili svobodo, a iz krvi najboljših junakov je zrastle rdeči božur. Na Kosovem je padel knez Lazar, padel je Jug Bogdan z 9 sinovi, padel je Miloš Obilić, Toplica Milan, Orlović Pavle in še mnogi drugi srbski velmožje, ki so bili voditelji in cvet srbskega naroda.

Ves narod je obžaloval svoje junake in jokalo nad kruto usodo, ki je dovela zmago Turkom.

Ni bilo več junakov, ki bi branili ljudi pred Turki, ostal je le slepi guslar, ki je opeval slavo kosovskih junakov med vsem srbskim narodom in tako ohranil spomin na slavno preteklost in na svobodo junaškega naroda.

Takoj po bitki se je govorilo o neizmerni hrabrosti vseh padlih na Ko-

sovem; od ust do ust je šlo pripovedovanje, kako junaško je prodrli Miloš Obilić celo do srede turškega taborišča in tamkaj zabodel sultana Murata, poveljnika celokupne turške armade. A to svoje junaštvo je moral plačati z lastnim življenjem.

Z velikanskim navdušenjem so pripovedovali redki preostali borci s Kosovega o junaštvih kneza Lazarja, Miloša Obilića, Juga Bogdana in njegovih 9 sinov, ki so se vsi junaško borili, ki so vsi žrtvovali svoje življenje za svobodo domovine.

Iz pripovedovanja onih, ki so se živili vrnili s Kosovega, ki so vsi slavili junaštvo padlih borcev, so nastale pripovedke, katere so spretnejši spremenili v vezano besedo. Pesem, pripovedna ali epska, je nastala iz pripovedovanja. Niso pa nastale le pesmi o boju na Kosovem, marveč guslarji so opevali carja Lazarja, majko Jugovičev, ki je šla po bitki na Kosovo polje in iskala trupla svojih sinov. Pesem pravi o njej:

Boga moli Jugovića majka,
Da joj Bog da oči sokolove
i bjela krila labudova
Da odleti na Kosovo ravno.

In ko je prišla na Kosovo, ugledala tamkaj 9 svojih sinov mrtvih ležati na bojišču, je izgovorila:

Ja ne želim što ste izginuli.
Braneč zemlju od dušmanske ruke.

Koliko tolažbe je v teh besedah za one matere, ki so izgubile svoje sinove v borbah proti Turkom, da so laže prenašale bolečine, ki jih jim je prizadela smrt sinov. Pesmi so nadalje tudi opevale Kosovsko devojko, ki je po bitki prinašala ranjenim borcem krepčila, jedi in pijače.

In take pesmi so se širile med narodom. Vsak guslar jih je pel no svo-

je, vsak po svoje opeval dogodke in junake s Kosovega polja. Hodili so slepi guslarji od kraja do kraja, po kolibah in dvorih, po planinah, in pod stoletnimi hrasti v hladni senci opevali slavno narodovo preteklost. Opevali so junake, opevali svobodo in tako so ohranili med narodom trajen spomin na Kosovo polje in na slavno preteklost. S tem, da se je narod spominjal na veliko bitko in na velik poraz na Vidovdan leta 1389., je vedno mislil tudi na svobodo, ki je ta dan propadla, mislil na Kosovo, ki so ga Srbi izgubili in ki ga morajo zopet dobiti.

Pesmi, ki so jih peli guslarji ter z njimi na razne načine širili med narodom slavo junakov, ki so se borili za križ častni in svobodo zlato, so postale med narodom tako priljubljene, tako omiljene in tako znane, da si jih je narod prisvojil in so se zaradi tega še tembolj širile. Znane so bile po vsej domovini Jugoslovanov, ki jih je takrat vezalo skupno trpljenje pod tuji jarmom.

Slepi guslar je opeval poleg kosovskih junakov tudi vse ostale junake, ki so se kakor koli izkazali v bojih proti Turkom, in od teh pesmi so najbolj znane one o kraljeviču Marku. Junaških pesmi, ki so jih razširjali med narodom razni guslarji polnih 500 let, je do danes zbranih že par tisoč, a mnogo jih je še, ki niso napisane.

Kako je bilo mogoče, da je nastalo tako ogromno število pesmi, da so guslarji razširili med narodom toliko junaških pripovednih pesmi?

Pripovedujejo, da so se slepi guslarji zbirali najraje v južni Srbiji. V Bitolju so imeli svoje stalno zbirališče že pred Kosovsko bitko in so se tu zbirali tudi po žalostnem Vidovem dnevu. Tudi svojo pevsko šolo so imeli v tem mestu in tu so se urili v sviranju

na gusle, tu so se učili opevati velike junake in slavo narodove preteklosti. Mnogi od slepih guslarjev so bili be-raci, ki niso imeli ničesar svojega, le gusle, izrezane iz enega komada javorovega lesa. Le gusle z eno samo struno spleteno iz konjskega repa, le gusle, ki so jim največkrat na zunanji strani vrezali cele prizore iz kosovske bitke, ali pa vrezali vanje obraze junakov, ki so jih opevali. Le to je bila navadno lastnina slepih guslarjev, a njihova ljubezen do naroda in domovine, ljubezen do svobode je bila bogata, velika in tako močna, da jih je gnala po svetu, da so med vsem narodom širili spomin in spoštovanje do onih, ki so žrtvovali svoje življenje za domovino. Tužno je zapela struna na guslih žalostno melodijo, ki je spremljala pripovedujočo guslarjevo pesem. Že melodija sama je vzbujala sočustvovanje z onimi, ki so se žrtvovali za svobodo, a pripovedna pesem je vžigala željo po vrnitvi Kosova, a obenem je vcepljala v dušo najglobljo domovna čustva in brezmejno požrtvovalno ljubezen do domovine in lastnega naroda.

S takimi pesmimi so guslarji narod stalno opominjali, da je na Kosovem propadla svoboda države, svoboda naroda, a nesrečna usoda jim je postavila Turka za gospodarja. Ves narod je bil v sužnosti in gotovo bi bil pozabil na nekdanjo slavo in mogočnost lastne države, pozabil bi svoje kralje, kneze in carje, ki so mnogi žrtvovali tudi svoje življenje za svobodo, ako ne bi guslarji prepevali slavo vsem junakom, ako ne bi potovali od kraja do kraja in oznanjali narodu, da mora v sužnosti vedno misliti na to, da je imel lastne kralje, kneze in carje, da mora zaradi tega stremeti, da mu bo svoboda vrnjena, da bodo na lastni zemlji lastni gospodarji.

Proglasitve za mrtve odpadejo

Za one padle in pogrešane, o katerih smrti še ni prispela nobena zanesljiva vest, je bilo treba po določbi § 3. uredbe preskrbeti najprej sodno proglasitev za mrtve, preden so invalidska sodišča mogla izdati rešenja o priznanju invalidnine. To je dolgotrajen postopek, ki je zelo zadrževal rešitve, poleg tega pa zahteval precej stroškov. Prizadeti so se upravičeno pritoževali, kaj je tega treba in zakaj morajo v invalidskih zadevah imeti stroške, ko je vendar vse prosto taks?

Naš oblastni odbor se je v tej zadevi obrnil na ministrstvo za pravosodje in je obrazložil vse težkoče, ki se s tem povzročajo prizadetim, po večini revnim staršem, ki ne morejo priti do invalidske podpore. Predlagal je, naj se postopek za proglasitve mrtvih čimbolj olajša in skrajša in izvede

brez stroškov. Plačati je namreč bilo treba kolkovino in stroške za razglase po časopisih, kar je znašalo skupaj do 160 din. Po večini revni starši sploh niso mogli tega plačati, zato pa niso dobili rešenj o invalidnini.

Ministrstvo pravosodja je vprašalo za mnenje Vrhovno invalidsko sodišče, ki je v svoji skupni seji 29. novembra 1939. odločilo, da se predpis § 3. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah, v kolikor predpisuje proglasitve za mrtve, ne nanaša na bojevnike iz minulih vojn, torej bo veljal eventualno za primere iz bodočih vojn.

Invalidskim sodiščem je to že sporočeno, da bodo lahko zadeve pogrešanih in padlih, za katere je bilo treba čakati proglasitve za mrtve, takoj rešila.

O BVESTILA UPRAVE NARODNEGA INVALIDSKEGA FONDA

Iz zapisnikov 120. seje dne 12. maja 1940., 121. seje dne 17. maja 1940. in 122. seje dne 20. maja 1940.

Reševali so se samo tekoči posli, med temi oni za dohodke od restavracij in bifejev, za stroške zdravljenja invalidov oficirjev, za plačilo bolnicam v svrhu zdravljenja invalidov, za povračilo potnih stroškov, za pomoč v nujnih primerih in razne interne in administrativne zadeve.

Iz 123. seje dne 22. maja 1940.

je omeniti to, da se je na ugovore nekaterih avtobusnih podjetnikov sklenilo ostati nadalje pri stališču, ki ga predpisuje § 39. uredbe o invalidih glede dohodkov fondu.

Iz 124. seje dne 24. maja 1940.

Delegirani član fonda je poročal o izdelavi pravilnika, po katerem se regulirajo dohodki dnevnikaarjem v primeru mobilnega stanja. Sklenjeno je, da se vsi dnevnikaarji, ki bi se v tem primeru nahajali v službi, obdrže na svojih mestih z istimi honorarji. Dotični pa, ki bi bil pozvan v vojno službo, lahko

vsak pooblasti kakega člana svoje družine, da prejema plačo v tem primeru. Za tombole se sklene intervenirati pri ministrstvu za poljedelstvo, da v bodoče onemogoči izrabljanje zakonitih predpisov glede dohodkov nar. inv. fonda.

Iz 125. seje dne 27. maja 1940.

Na prošnje se sklene, dodeliti okrožnim invalidskim sodiščem potrebni pisarniški material, kateri se nabavi po priloženem proračunu.

Rešene so prošnje za honorarje tolmačem, za povračilo voznih stroškov, za zakupe kantin v vojašnicah, za podpore oficirjem za zdravljenje in razne denarne podpore.

Iz 126. seje dne 29. maja 1940.

Na prošnje proteznih delavnic za povišanje kredita radi podražitve materiala in delavskih mezd se predhodno zahteva mnenje posameznih bankskih uprav.

Na neko prošnjo za novo kinokoncesijo se sklene predlagati prosilca pod pogojem, da plačuje 3 % bruto dohodkov narodnemu invalidskemu fondu.

Iz 127. seje dne 31. maja 1940.

Po pojasnitvi stanja predmetov pri posameznih okrožnih invalidskih sodiščih in Vrhovnem invalid. sodišču se ugotovi zahtevi popolnitve izpraznjenih mest pomožnega osebja in izplačila honorarjev za čezurno delo.

Ortopedskemu zavodu v Beogradu se odobri povišanje kredita za nabavo materiala.

Na prošnje se zdravstvenim zadrugam odobri podpora samo, ako so večanjeni invalidi iz dotičnih krajev in okolišev.

Odobrene so podpore za zdravljenje in pomoč in oddaja restavracij ter bifejev.

Iz 128. seje dne 3. junija 1940.

Na pritožbe nekaterih oblastnih odborov udruženja, da se vrše loterije in tombole brez oblastne kontrole ali celo odobrenja, se bo interveniralo pri ministrstvu za kmetijstvo, da se to odpravi. To ministrstvo se bo naprosilo za spisek vseh do sedaj izdanih dovoljenj in opozorilo na obvezo po § 39. uredbe po predhodnem zaslišanju nar. inv. fonda.

V ostalem so bili rešeni tekoči posli.

Iz 129. seje dne 5. junija 1940.

Na znanje so vzeti podatki o sklepnem računu narod. invalid. fonda za 1939. in odobren honorar za čezurno delo. Nadalje so rešene samo tekoče zadeve.

Iz 130. seje dne 7. junija 1940.

Rešene so bile zadeve za podpore zdravstvenim zadrugam, za avtobusne koncesije, za nagrade prevajalcem pri okrožnih invalidskih sodiščih, za bolniške stroške, za zakup železniških bifejev, za zdravljenje oficirjev in za nujno denarno pomoč.

Iz 131. seje dne 10. junija 1940.

Sprejeta so na znanje navodila ministra socialne politike glede 1 % dohodka po čl. 4. uredbe, in poročilo inv. oddelka ministrstva o prehrani in namestitvi po zdraviliščih.

Odobri se povrnitev voznih stroškov, zdravstvenih stroškov, prošnje za kantine, namestitvev osebja pri invalidskih sodiščih in prošnje za zdravljenje oficirjev.

* Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, jo lahko dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali v Mariboru.

RAZNE VESTI

TRAGIČNA SMRT MIRKA PETROVIČA, BIVŠEGA PREDSEDNIKA OBLASTNEGA ODBORA U. V. I. V ZAGREBU

V 8. številki »Invalida«, glasila vojnih invalidov banovine Hrvatske, je izšel na prvi strani članek »Zlodelo dolazi na vidjelo...«, v katerem so iznešene mnoge težke obtožbe proti bivšemu predsedniku oblastnega odbora Mirku Petroviću. Poleg raznih nepravilnosti in pristranosti v poslovanju mu očitajo poneverbo 200.000 dinarjev invalidskega denarja, kar da je tudi sam priznal. V članku se naglašja, da je poneverba tega zneska ugotovljena, a da vse izgleda, da je ta vsota še večja, le da tega doslej ni bilo mogoče ugotoviti.

Med tem smo v dnevnem časopisu čitali sledečo vest:

»V četrtek, 20. junija, je izvršil samomor v Beogradu Mirko Petrović,

bivši predsednik zagrebskega Udruženja vojnih invalidov. Našli so ga v parku v Košutnjaku pri Topčideru ustreljenega. Petrović je v svojem pismu obrazložil povod samomora, češ da se mora posloviti od življenja, ker ga je pred dnevi napadel neki zagrebski list. Petrović je naslovil svoje pismo na ženo in v njem navedel imena krivcev, ki so baje oškodovali invalidsko organizacijo. V njem tudi pravi, da mu je bilo pomeverjeno 80.000 dinarjev, nikakor pa ni on denarja porabil.«

Nočemo se spuščati v razglabljanja o krivdi ali nekrivdi pokojnikov. Sam si je sodil, zato mora odpasti vsaka druga obsodba. Naj počiva v miru.

* Članarina. Od invalidnine odtegnjeni 1 %, namenjen za članarino, predokaže fin. uprava središnjemu odboru našega udruženja v Beogradu, ki porazdeli oblastnim odborom pripada-

Toda od kod vemo, da so bili ravno guslarji oni, ki so širili slavo Kosova med narodom? Zgodovina nam priča to!

Bizantinski zgodovinar Nikifor Gregora, ki je živel v prvi polovici 14. stoletja, torej še pred kosovsko bitko, že pripoveduje, da je na svojem potovanju po stari Srbiji in Macedoniji videl narodne plese in slišal pesmi, v katerih so guslarji slavili narodne junake.

Poljski pisatelji že pišejo leta 1415., torej 26 let po kosovski bitki o srbskih guslarjih, ki so na dvorih poljskih kraljev in vlastilov prepevali slavo srbskim in poljskim junakom. In ker omenjajo tudi zgodovinarji že pred kosovsko bitko in po njej guslarje, ki so opevali razne junake, tedaj moramo verjeti tudi ustnemu izročilu narodovemu in domačim zgodovinarjem, ki pripisujejo ravno slepim guslarjem veliko zaslugo, da se je med narodom ohranil spomin na slavno preteklost.

Zakaj se govori vedno le o slepih guslarjih? Saj jih je vendar bilo tudi takih, ki niso bili slepi in so gotovo mnogo prispevali k opevanju slave velikih junakov. Toda slepi guslarji so se najbolj in popolnoma posvetili petju, posvetili so se guslanju, ker jim je to bila uteha za njihovo nesrečo. Niso videli domovine, a čutili so tembolj z njo in se z njo popolnoma žrtvovali. Mnogi so se že slepi rodili in česar niso videli, to so tembolj občutili in opevali. Bili so tudi taki, ki so se prej borili proti Turkom, a so jim ti, pozneje izdrlji oči in so se ravno zaradi tega še z večjo vnemo lotili dela in razširjali med narodom zavest, da je treba maščevati Kosovo, da se je treba otresti tujega suženjstva. Tudi niso Turki preganjali slepih guslarjev, ker so jih smatrali bolj za berače nego za buditelje naroda. In prav zaradi tega, ker

so se veliko lažje kretali med narodom, ker jih Turki niso nadlegovali in jim preprečevali zborov, so lahko zbirali ljudi okoli sebe in prepevali junaške pesmi, opevali slavo preteklosti in prorokovali osveto Kosova in svobodno bodočnost.

Slepi guslarji so povzročili, da se je narod vedno upiral turškemu nasilju in oni so tudi vzgajali najslavnejše junake.

Narodno izročilo, ki so ga prenašali slepi guslarji od roda do roda, je imelo silno velik vpliv na vzgojo mladine, na vse njene lastnosti in vrline. S pesmijo in guslami so vzgajali ljubezen do domovine in požrtvovalnost za njo, ker so opevali staro slavo domovine in velika dela junikov iz slavne in svobodne dobe. Ves narod, predvsem pa mladina, se je navduševala za ta junaška dela svojih slavnih prednikov in guslarjeva pesem jim je krepila dušo, potrto zaradi trpljenja v suženjstvu. Sprosten vseh predsodkov, in ob misli na slavno dela kraljevića Marka, Miloša Obilića, Orlovića Pavla, Jug Bogdana in drugih, je narod ovenčal svojo zgodovino po ustanku v Šumadiji v začetku devetnajstega stoletja z imeni novih junakov: Karadžića, Sinđelića, Hajduka Veljaka in drugih. Vsi ti so z neizmerno hrabrostjo pokazali, da so pravi potomci kraljevića Marka in Miloša Obilića, da hočejo maščevati Kosovo, a še 100 let je moralo miniti in Kosovo je bilo osvobojeno in za vedno je bil z njega pregnan tlačitelj vsega jugoslovanskega naroda. Leta 1912. so srbski junaki, ki so jih vzgajali slepi guslarji, zopet osvojili slavno mesto Prizren, Skoplje, Prilep, Bitolj, Ohrid i. dr.

Kako veliko spoštovanje je vcepil slepi guslar narodu do Kosova, nam pripoveduje pokojni T. Masaryk, ustanovitelj in dolgoletni predsednik Če-

škoslovaške, ki je bil za balkanske vojne v Beogradu in je ob tej priliki napisal sledeče:

»Še nikoli nisem tako zelo občutil, kaj je narodna zavest, od takrat, ko mi je v Beogradu pripovedoval ranjeni kapetan, kako je prebil bitko, v kateri je bil njegov polk decimiran, a je vendar zmagal in nadaljeval svoj pohod.« Kapetan je pripovedoval takole:

»Prehodili smo gore in doline, in odprla se je pred nami prostrana ravan. Pokazal sem nam jo in rekel svojim vojakom: »Bratje, tam je Kosovo!« Polk se je nekaj časa ustavil, a nato nadaljeval pot s še hitrejšimi koraki in kmalu smo prispeli na Kosovo. Tedaj sem opazil, da hodijo vojaki enkrat zelo tiho, po prstih, kot bi se bali, da koga ne prebudijo. In naenkrat je vrsta za vrsto popadala na tla in vsi vojaki, jokane od radosti, so poljubljali zemljo in vzklíkili: Kosovo, Kosovo! Vzklikali so s takim spoštovanjem in s tako nežnostjo, da sem se ganjen ustavil tudi jaz in poljubil drago zemljo... In vsi ti moji vojaki, ki so še večeraj mirno stali pred sovražnikom in zrlji smrti v oči, so vstali s solzami v očeh in na licih, vstopili zopet v vrsto in šli smo tiho po Kosovem.«

Kako zelo so vplivale guslarjeve pesmi o kraljeviću Marku na pogum vojakov, nam priča naslednji primer:

V slavni bitki pri Prilepu, kjer so se borili Srbi leta 1912. proti Turkom, hoteč osvojiti visoke postojanke sovražnikov, je padlo nešteto vojakov vsled divjega ognja sovražnih topov in pušk, in že so voditelji srbske vojske mislili, da teh postojank ne bodo mogli zavzeti, ker so Turki neprestano streljali. Tedaj se spomni poveljnik neke čete in zakliče vojakom: »Naprej, bratje! Z one višine gleda na

nas kraljević Marko! Ali ga ne vidite? Jaz ga dobro vidim! Naprej, da se pred njim ne osramotimo! Naprej!« In vojaki so res v tem napadu zavzeli postojanke.

Mnogo je bilo slepih guslarjev, ali enega se najbolj spominja ves narod. Bil je to Filip Višnjić, slavni slepi guslar iz prvega ustanka. Živel je v času Karadžića in mnogo pripomogel, da je Karadžić imel tako velike uspehe, ker je bodril narod k ustanku in prerokoval že takrat osvoboditev Bosne.

Vsak trepet narodove duše je našel svoj odmev v javorovih guslih in se prenašal od roda do roda, iz kraja v kraj ter vzgajal nove Obiliće. Po zaslugi slepih guslarjev je narod ohranil svojo zavest in spoštovanje slavne preteklosti je pripomoglo, da je bilo Kosovo maščevano in osvobojeno. Resnica je v verzu slepega guslarja:

»Gusle moje od javora suva,
što mi pesmu i narod sačuva.«

In res so ravno gusle obvarovale narod, da ni v sužnosti obupal, ohranile so pesmi, ki so se širile med narodom in oznanjale slavo preteklosti in bodrile narod in ga pripravljale za boljšo bodočnost.

Narod je vstajal in začel borbo za osvobojenje že leta 1804. v Topoli — a Kosovo je bilo osvobojeno šele 100 let pozneje.

Pet sto let je moral trpeti narod v sužnosti, da mu je končno zasijala zarja svobode. Slepi guslar ga je vodil, ucepljal mu pogum in moč, da se je ohranil in končno zmagal.

Ob spomenu na Kosovo se moramo zavedati, da je bil guslar oni, ki je spremljal svoj narod v najtežjih časih suženjstva, ga vzgajal v vztrajnosti in ga končno privedel v svobodo.

V. M-ž.

joči del. Tako je oblastni odbor UVI v Ljubljani dobil za preteklo proračunsko leto, to je od aprila 1939, do aprila 1940, od pripadajočega zneska 170.267 din nakazanih 162.841 din, ker je bilo odtrganih 10 % pripadajočih središnjemu odboru. Po odbitku 30 % za oblastni odbor odpade na sreske in krajevne odbore znesek 102.160 din. Na račun tega zneska je bil že izplačan prvi obrok 43.855 din. Ostali znesek 58.305 din bo izplačan sreskim in krajevnim odborom, čim ti odgovorijo na okrožnico, ki so jo pred kratkim prejeli. Članarina ni mogla biti doslej razdeljena, ker dosedanja osnova za razdelitev ni bila povsem pravilna, kajti oblastni odbor ni imel točnih podatkov o številu članov, pripadajočih posameznim odborom. Po prijaznosti finančne direkcije je sedaj te točne podatke dobil in bo sedaj povsem pravično razdelil ostanek članarine.

* Kaj je z neizplačano invalidnino po smrti upravičenca? Večkrat se pripeti posebno pri starših, da kdo prej umrje, preden je dobil izplačano invalidnino. Kaj je potem z njo, ali zapade ali se nakaže drugim? Po smrti upravičenca spada njegova neizplačana invalidnina do dneva smrti njegovim dedičem. Finančna direkcija jo takrat, ko dobi pravomočno rešenje ali nalog za izplačilo, nakaže pristojnemu okrajnemu sodišču, ki vodi pokojnikovo zapuščino. Sodišče pusti invalidnino deponirati do končanja zapuščinske razprave, potem pa jo izplača dedičem, odnosno tistemu, ki je za to določen po zapuščinski razpravi. — V Novem mestu se je naš sreski odbor s sodiščem dogovoril, da bo invalidnino umrlega takoj izplačalo v kritje bolniških in pogrebnih stroškov tistemu, ki predloži račune, mrtvaški list in občinsko potrdilo, da je res vse plačal za pokojnika. Morda bo na ta način mogoče izplačilo pred zapuščinsko razpravo tudi pri drugih sodiščih?

* Tretji obrok subvencije iz Narodnega invalidskega fonda v znesku 47.000 din je bil nakazan oblastnemu odboru UVI v Ljubljani. Ta znesek je namenjen za podpore vojnim žrtvam. Vsi sreski in krajevni odbori bodo s posebno okrožnico obveščeni o deležih, ki pripadajo posameznim odborom, kakor tudi o opremi prošnji za podpore iz tega fonda.

* Še en sodnik Slovenec v Vrhovnem invalidskem sodišču. V našem glasilu smo že imeli priliko naglasiti, da so se nekatera okrožna invalidska sodišča požurila z reševanjem invalidskih zadev. Toda pri vrhovnem invalidskem sodišču v Beogradu smo imeli samo enega sodnika Slovenca, ki pri najboljši volji ni zmožal vsega dela. Obstoja je nevarnost, da precej kreditov zapade. Zato je oblastni odbor UVI v Ljubljani interveniral, da bi v Vrhovno invalidsko sodišče postavljen še drugi sodnik Slovenec. Ta intervencija je bila uspešna in sedaj je že nastavljen drugi sodnik in zato upamo, da bo sedaj šlo delo hitreje izpod rok. Prosili smo tudi za nastavev druge pomožne moči in upamo, da bo tudi tej zahtevi ugodeno, ker je res nujna potreba, da se že enkrat reši vprašanje preveč vseh vojnih žrtev v smislu določb invalidske uredbe.

* Za kopalniško zdravljenje invalidov v raznih toplicah v Sloveniji je bilo letos prvotno nakazanih samo 40.000 dinarjev. Na intervencijo oblastnega odbora UVI v Ljubljani je bil ta znesek zvišan na 70.000 din, a ker bi tudi to ne zadostovalo je oblastni odbor ponovno interveniral in prosil za zvišanje tega kredita. Tudi ta intervencija je bila uspešna in je končno bil zvišan ta kredit na 110.000 din. Letos se bo lahko poslužilo te ugodnosti za zdravljenje v Dolenjskih Toplicah 165 invalidov. Pri kr. banski upravi je tudi uspela intervencija, da se od tega kredita rezervira gotov znesek za zdravljenje v drugih zdraviliščih za one vojne žrtve, ki jim je takoj zdravljenje nujno potrebno in zdravniško predpisano.

* Krediti za kopalniško zdravljenje vojnih invalidov v vsej državi so porazdeljeni takole: za invalide s teritorija Srbije, Črne gore s srezom boko-

kotorskim in Vojvodine brez srezov Ilok in Šid 1.800.000 din, za banovino Hrvatsko 500.000 din, za vrbasko banovino 260.000 din, za drinsko banovino 156.000 din, za dravsko banovino 110.000 din in za zetsko banovino 20.000 din.

* V Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite pisarniške potrebščine za šolo, pisarne in dom, knjige za šolanje otrok, znanstvene in leposlovne vsebine za odrasle, za otroke, za odraslo mladino, prijatelje in znanke, učila za vse, merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo, svetlopišni papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. V tiskarni se izvršuje vsa v to skroko spadajoča dela.

* Hrvatski invalidi zahtevajo samostojni savez vojnih invalidov za banovino Hrvatsko. V »Invalidu«, glasilu hrvatskih invalidov, je izšel članek, v katerem je iznešena zahteva po samostojnem savezu vojnih invalidov za banovino Hrvatsko. V tem članku pravi med drugim tudi to: »Na prejšnjem kongresu Udruženja vojnih invalidov v Zagrebu je bila svečano sklenjena ločitev. In pri tem so se bratje invalidi prisrčno poslovali in poljubili ter si obljubili, da bodo čeprav po ločenih potih, toda vzajemno vodili borbo ramo ob ramenu za dobrobit vojnih invalidov. Kdo ima interes na tem, da ovira to slovo vojnih žrtev in seje razdor in nezaupanje. — Mi apeliramo na odgovorne činitelje, še posebej pa na gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da čim prej izvrši tudi zakonske formalnosti za organiziranje samostojnega saveza vojnih invalidov banovine Hrvatske.

Dosedanji prispevki za nagrobni spomenik pok. Ivu Vuku: Oblastni odbor v Ljubljani din 1000,—, sreski odbor v Celju din 500,—, sreski odbor v Novem mestu din 300,—. — Posnemajtel

* V Zagorju je v nedeljo, 23. junija, umrla hčerka našega agilnega tajnika Vipotnika Vinka. Pogreb je bil zelo lep. Pred hišo in pri grobu je zapel cerkveni mladinski zbor. Pri odprtem grobu se je od pokojnice poslovila Dora Selaj z lepim nagovorom. — V imenu članstva izrekamo tov. Vipotniku naše sožalje. Jožko Valent

* Prirejanje tombol. Do sedaj so bile mnogim društvom izdane dovolilnice za prirejanje tombol brez predhodnega vprašanja narodnega invalidskega fonda, ki ima pravico do odškodnine po § 39. uredbe. Uprava narodnega invalidskega fonda je poskrbela, da se ti predpisi ne bodo prezirali in da bo oblast, ki izdaja dovolilnice za tombolo, vedno poprej dobila izjavo narodnega invalidskega fonda, ki zahteva od vsake tombole 25 % bruto dohodkov v invalidski fond. Ako bo ta dajatev veljala tudi za invalidske organizacije ni rečeno, vendar pa mislimo da ne.

* Razpisana je kantina v vojašnici 32. artiljerijskega polka Vojvode Mišiča v Mariboru. Vršila se bo tretja ofertalna licitacija dne 12. julija t. l. Pogoji so razvidni vsak delovni dan pri komandi gori navedenega polka.

* Smrt ne miruje. Dne 29. maja t. l. je v Krškem umrla Turšič Helena, mati umrlega 100 % vojnega invalida Turšiča Leopolda, mestnega župnika in pesnika v Krškem, katerega se bo še spominjal marsikateri vojak kot bivšega vojnega kurata. Kot reduciranci po invalid. zakonu iz leta 1929. ji je bilo po novi uredbi ponovno priznana invalidnina. Le žal, da jo je uživala tako malo časa. Kljub vsemu pomanjkanju je dočakala visoko starost 86 let. Izpolnila se ji je tudi zadnja srčna želja, da smo jo položili k večnemu počitku poleg svojega ljubljene sina. Pogreba se je razen meščanstva udeležilo z vencem tudi zastopstvo tuk. odbora in predsednik tov. Zabkar se je v ganljivih besedah poslovil od pokojne. Naj v miru počiva blaga mati.

* Smrtna nesreča invalida. Iz Ljutomerja poročajo: Neizprosna bela žena smrt nam je ugrabila dobrega in udruženju zvestega člana Jalšovca Rudolfa iz Šafarskega, občina Razkrižje, srez Ljutomer. Šel je ob bregu rokava reke Mure (ob Ščavnici) na Šafarskem, kjer mu je izpodrsnilo, da je padel v globino. Njegovega trupla še niso

mogli najti. — Ostal nam bo v dobrem spominu; ostalim pa naše iskreno sožalje.

* Tako gredo drug za drugim. Dne 13. junija je po daljšem bolehanju umrl v Kranjski gori 30 odstotni vojni invalid Smuk Franc, ki je imel čevlarsko obrt. Zapušča ženo in nedorasle otroke. — Ker krajevni odbor na Jesenicah, v katerega področje spada tudi vojne žrtve iz Kranjske gore, ni bil pravočasno obveščen o smrti, se nihče od odbora ni udeležil pogreba. Mesto venca pa je vdovi poklonil 100 din. — Večni pokoj v najboljših letih umrlemu vojnemu tovarišu. Preostalem naše sožalje.

* Novi grobovi. Krajevni odbor VI v Moravčah sporoča: Neizprosna smrt nam je prerano ugrabila tov. Jereša Alojzija iz Gabrovnice, občina Šmartno v Tuhinju. — Pokojni je bil zaveden član udruženja in je vedno vzpodbujal članstvo k organizaciji. Bil je 40 % invalid. Lansko leto v jeseni mu je noga nad stopalom odpadla, nekaj pa so mu jo amputirali, kar mu je povzročilo prerano smrt. — Dragi Lojze, kako težko si čakal, da bi dobil invalidnino kot 80 % invalid, a ni ti bilo usojeno dočakati nakazilo. Umrl si v siromaštvu, kakor večina vojnih žrtev. Kar ti je ostala dolžna domovina, naj ti povrne Bog. Bodi ti lahka zemlja in v miru počivaj! Preostelim izrekamo v imenu krajevnega odbora Moravče naše globoko sožalje.

* V spomin pokojnemu tov. Cilenšku. Objavljamo že malo pozno sprejeto vest, da nas je proti koncu aprila t. l. za vedno zapustil tov. Ivan Cilenšek, 100 % invalid z dodatkom, iz Podvrha pri Braslovčah. Bil je splošno znan in priljubljen, saj so se tovariši in člani našega udruženja radi obračali na njega kot izkušenega borca in je vsakemu rad pomagal. Svoj čas, ko je bila v Braslovčah še podružnica naše invalidske organizacije, je stal

vedno v prvih vrstah in je bodril članstvo k zavesti in dolžnosti. Pozneje se je udeleževal pri organizaciji tudi na Polzeli, nazadnje pa je bil član v Celju. V njegovo trafiko so se zatekali invalidi po nasvete. Kljub temu, da je bil dober človek in je imel za vsakega dobro srce, ni bil brez nasprotnikov, ki so ga tožarili na vse načine zadnjih šest let. Ljubil je svojo družino, zato ga je zelo potrla smrt nadebudnega sina, ki je lani ravno ob tem času umrl kot priden dijak, o katerem se pohvalno izražajo vsi njegovi profesorji. Ker nista mogla biti drug brez drugega, je šel oče tako hitro za njim. V naših vrstah ga nam bo manjkalo, zato ga ne bomo kmalu pozabili. Čast pokojnemu tov. Cilenšku, njegovi družini pa izražamo naše globoko sožalje.

* Koliko velja vojna? Znano je, da je denar »živec vojne«. Vendar je pa dobro, če vzemo tudi bolj podrobno, kakšni so stroški za vojno. Bivši francoski mornariški minister Champinchi je izdal nekaj tozadevnih skrivnosti. — Granata, ki tehta 200 kg in s kakršnimi streljajo torpedovke in rušilci v podmornice, stane 6000 francoskih frankov. Francoska torpedovka »Sirocco«, ki je uničila tri sovražniške podmornice, je potrebovala za vsako od teh vrst strelcev, kar je stalo 54.000 frankov: za uničenje ene nemške podmornice. A to so razmeroma še skromne vsote, ki pa narastejo v velikanske številke spričo velikih bojnih ladij in rušilcev. Enominutni ogenj iz topovskih žrel bojne ladje »Foch« je stal več ko en milijon frankov, iz večjih ladij pet milijonov frankov in iz »Richelieuja«, ki je ena največjih ladij francoskega vojnega brodograja, pa malenkost — devet milijonov frankov. — Take številke tudi najpreprostejšemu zemljanu povedo, zakaj ima v moderni vojni finančni minister tako veliko besedo...

SLUŽBENI DEL

Pisarna sreskega odbora v Celju bo v času od 6. julija dalje začasno zaprta. Člani naj se v nujnih primerih obračajo na predsednika majorja v p. tov. Rudolfa Orla v Javnem skladišču, pisarna, II. nadstropje. Tajnik ima dopust radi zdravljenja.

Iz Novega mesta. Stare železniške legitimacije (za omejeno število potovanj) za invalide ne veljajo več, zato morajo dotični, ki so jih predložili sreskemu odboru za podaljšanje, predložiti prepise rešenj, slike in po 20 din za nove železniške legitimacije, ki bodo veljale za pet let za neomejeno število voženj. Le nove železniške legitimacije, ako še niso potrjene za pet let, naj prinesejo invalidi radi žigosanja. Za vdove in starše pa to ne velja, ker imajo železniške legitimacije za omejeno število potovanj in jih morajo dati konec leta za vsako leto podaljšati, sedaj pa jih ni treba nositi tajniku.

Ljubljana. S 1. julijem je ustavljen list vsem vojnim vdovam in staršem, ki niso poravnali naročnine. S tem ukrepom je prizadetih 140 naših dosedanjih članov in članic, ki se niso zavedali svojih dolžnosti ter niso plačali naročnine. S 1. avgustom pridejo na vrsto vsi oni vojni invalidi, ki za 1. 1940. še niso poravnali članarine in naročnine za list. Prizadeti imajo še čas, da ta mesec poravnajo naročnino, ker bodo sicer črtani in ne bodo prejeli več našega glasila.

Sreski odbor v Logatcu sporoča: Člani in članice so po večini plačali članarino in za list samo za pol leta. Sedaj je pol leta preteklo, zato naj plačajo do 15. julija t. l. še za drugo polletje. Oni iz občine Rakek pa se obveščajo, da so sedaj včlanjeni pri sreskem odboru v Dol. Logatec, zato naj se v vseh zadevah obračajo na ta odbor za vse podatke in naj točno poravnajo obveznosti, sicer bodo črtani in jim bo list ustavljen.

Krajevni odbor Kozeje. V smislu predpisa za reorganizacijo udruženja

se obvešča članstvo iz območja občine Podsreda, da spada od 1. julija 1940. dalje k sreskemu odboru v Brežicah. Vsi tisti, ki so v zaostanku na članarini in naročnini za list, imajo to takoj poravnati sreskemu odboru v Brežicah, ker se lahko dogodi, da se enostavno črtajo.

Slov. Bistrica. Članstvo se obvešča: Kdor ima namen nabaviti si železniško legitimacijo za polovčno voznino, naj predloži tajništvu uverovljen prepis zadnjega rešenja, sliko v velikosti 9 x 6 cm ter znesek 22 din, in sicer za vozno legitimacijo 20 din, za poštino pa 2 din. Železniška direkcija zahteva, da se ji mora predlagati skupaj najmanj po 10 komadov prijav za vožnjo, zato se določa rok za prijavo do 15. julija t. l. Vsi poznejši reflektanti bodo prišli v poštev šele takrat, ko se bo nabralo 10 prijavljencev, kar pa utegne trajati tudi pol leta.

Raztreseni general

Ko je grški general Metaxas nekoč nadzoroval neko pomorsko postojanko v Sredozemskem morju, ga je poveljnik vprašal, če hoče preizkusiti neko novo vodno letalo.

»Rad,« je odgovoril general. »Sam ga bom krmarił.« Vse je bilo v redu tako dolgo, dokler ni poveljnik v svoje začudenje opazil, da hoče general pristati na nekem letališču.

»Oprostite, gospod general, toda bolje bi bilo, da bi pristala na morju, sediva namreč v vodnem letalu,« si je dovolil pripomniti.

»Saj res, le kaj sem zdaj mislil,« je vzkliknil raztreseni državnik. Okrenil je letalo in varno pristal na morju.

»Gospod poveljnik,« je potlej pristrčno dejal svojemu spremljevalcu, »hvala vam za vaše opozorilo; zadnji trenutek ste me opomnili na zmožnost.« — Nato je odprl vrata in skočil — v vodo.